

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(Tourism Industry)

พรชัย คำไ้

130.-

ตารางกำหนดการจัดการเรียนรู้
วิชา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
(Tourism Industry)

ครั้งที่	รายการ		จำนวนชั่วโมง		
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ท	ป	น
1 - 2	บทเรียนที่ 1 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เบื้องต้น	ใบกิจกรรมที่ 1.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยว ใบกิจกรรมที่ 1.2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ใบกิจกรรมที่ 1.3 สถิติการท่องเที่ยวประเทศไทย	2	4	6
3 - 4	บทเรียนที่ 2 การท่องเที่ยว	ใบกิจกรรมที่ 2.1 ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ใบกิจกรรมที่ 2.2 องค์ประกอบอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว ใบกิจกรรมที่ 2.3 วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว	2	4	6
5 - 6	บทเรียนที่ 3 ธุรกิจนำเที่ยวและตัวแทน	ใบกิจกรรมที่ 3.1 ธุรกิจนำเที่ยว ใบกิจกรรมที่ 3.2 ตัวแทนท่องเที่ยว	2	4	6
7 - 8	บทเรียนที่ 4 ธุรกิจโรงแรมและที่พัก	ใบกิจกรรมที่ 4.1 วิวัฒนาการโรงแรม ใบกิจกรรมที่ 4.2 ประเภทของโรงแรม	2	4	6
9 - 10	บทเรียนที่ 5 คมนาคมเพื่อการ ท่องเที่ยว	ใบกิจกรรมที่ 5.1 การขนส่งทางบก ใบกิจกรรมที่ 5.2 คมนาคมท่องเที่ยวในชุมชน ใบกิจกรรมที่ 5.3 ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง เพื่อการท่องเที่ยว	2	4	6
11	บทเรียนที่ 6 ธุรกิจจำหน่ายสินค้า ที่ระลึก	ใบกิจกรรมที่ 6.1 มาตรฐานการให้บริการ ใบกิจกรรมที่ 6.2 พฤติกรรมการซื้อขายสินค้า	1	2	3
12 - 13	บทเรียนที่ 7 ธุรกิจบริการอาหาร และเครื่องดื่ม	ใบกิจกรรมที่ 7.1 มาตรฐานร้านอาหารฮาลาล ใบกิจกรรมที่ 7.2 การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ใบกิจกรรมที่ 7.3 มาตรฐานการบริการอาหาร เพื่อการท่องเที่ยว	2	4	6

ครั้งที่	รายการ		จำนวนชั่วโมง		
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ท	ป	น
14	บทเรียนที่ 8 ธุรกิจสถานบันเทิง นันทนาการ และทรัพยากรท่องเที่ยว	ใบกิจกรรมที่ 8.1 การสำรวจกิจกรรมนันทนาการ ใบกิจกรรมที่ 8.2 การส่งเสริมนันทนาการ เพื่อการท่องเที่ยว	1	2	3
15	บทเรียนที่ 9 ธุรกิจไมซ์	ใบกิจกรรมที่ 9.1 ศักยภาพธุรกิจไมซ์ ใบกิจกรรมที่ 9.2 การส่งเสริมธุรกิจไมซ์	1	2	3
16 - 17	บทเรียนที่ 10 ปัจจัยของอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	ใบกิจกรรมที่ 10.1 ปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว	2	4	6
18	ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา		1	2	3
รวม			18	36	54

คำนำ

บริษัท วังอักษร จำกัด ได้จัดทำหนังสือวิชา **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry)** เพื่อใช้บูรณาการและประกอบการเรียนการสอน ตามหลักสูตรอาชีวศึกษา (สอศ.) หลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) และหลักสูตรอุดมศึกษา ผู้สนใจในการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะ

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ใบกิจกรรม แบบฝึกหัดคู่ขนาน มีจุดประสงค์ในการยกระดับผู้เรียนให้เรียนทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และการประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยในการทำงาน เพื่อสร้างสมรรถนะตามความต้องการของสถานประกอบการ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 10 บทเรียน คือ **บทเรียนที่ 1 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเบื้องต้น บทเรียนที่ 2 การท่องเที่ยว บทเรียนที่ 3 ธุรกิจนำเที่ยว และตัวแทน บทเรียนที่ 4 ธุรกิจโรงแรมและที่พัก บทเรียนที่ 5 คมนาคมเพื่อการท่องเที่ยว บทเรียนที่ 6 ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก บทเรียนที่ 7 ธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม บทเรียนที่ 8 ธุรกิจสถานบันเทิง นันทนาการ และทรัพยากรท่องเที่ยว บทเรียนที่ 9 ธุรกิจไมซ์ และบทเรียนที่ 10 ปัจจัยของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่ทันสมัยตามแผนการศึกษาด้านอาชีพการท่องเที่ยว สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะตามหลักสูตร

พรชพล คำไต้

สารบัญ

บทเรียนที่ 1	อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเบื้องต้น	1
1.1	ความหมายของการท่องเที่ยว	3
1.2	ความสำคัญของการท่องเที่ยว	6
1.3	ประเภทและลักษณะสำคัญ	11
ใบกิจกรรมที่ 1.1	ความสำคัญของการท่องเที่ยว	16
ใบกิจกรรมที่ 1.2	การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	17
ใบกิจกรรมที่ 1.3	สถิติการท่องเที่ยวประเทศไทย	18
	แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 1	19
บทเรียนที่ 2	การท่องเที่ยว	22
2.1	วัตถุประสงค์	23
2.2	องค์ประกอบ	28
2.3	นักท่องเที่ยว	29
2.4	แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากร	32
2.5	โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	41
2.6	เจ้าบ้าน	43
ใบกิจกรรมที่ 2.1	ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว	45
ใบกิจกรรมที่ 2.2	องค์ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	47
ใบกิจกรรมที่ 2.3	วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว	48
	แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 2	49
บทเรียนที่ 3	ธุรกิจนำเที่ยวและตัวแทนท่องเที่ยว	42
3.1	ความหมาย	53
3.2	ลักษณะและมาตรฐานการท่องเที่ยว	54
3.3	ธุรกิจนำเที่ยว	58
3.4	ธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว	61
ใบกิจกรรมที่ 3.1	ธุรกิจนำเที่ยว	63
ใบกิจกรรมที่ 3.2	ตัวแทนท่องเที่ยว	64
	แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 3	65

บทเรียนที่ 4 ธุรกิจโรงแรมและที่พัก	67
4.1. ประวัติและความเป็นมา	68
4.2. ประเภทของโรงแรม	72
4.3. ลักษณะและบริการ	86
ใบกิจกรรมที่ 4.1 วิวัฒนาการโรงแรม	94
ใบกิจกรรมที่ 4.2 ประเภทของโรงแรม	95
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 4	96
บทเรียนที่ 5 คมนาคมเพื่อการท่องเที่ยว	98
5.1 ความหมายและประเภทของธุรกิจคมนาคมขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว	99
5.2 ธุรกิจขนส่งทางบก	100
5.3 ธุรกิจขนส่งทางน้ำ	105
5.4 ธุรกิจขนส่งทางอากาศ	108
ใบกิจกรรมที่ 5.1 การขนส่งทางบก	112
ใบกิจกรรมที่ 5.2 การคมนาคมท่องเที่ยวในชุมชน	113
ใบกิจกรรมที่ 5.3 ธุรกิจการคมนาคมขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว	114
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 5	115
บทเรียนที่ 6 ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	117
6.1 ประเภทของธุรกิจ	118
6.2 ความหมายและความสำคัญ	121
6.3 ลักษณะสินค้าที่ระลึก	122
6.4 ปัจจัยต่อการเลือกซื้อสินค้า	122
ใบกิจกรรมที่ 6.1 มาตรฐานการให้บริการ	124
ใบกิจกรรมที่ 6.2 พฤติกรรมการซื้อสินค้า	125
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 6	126
บทเรียนที่ 7 ธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม	129
7.1 ความเป็นมา	130
7.2 ความหมายและประเภท	134
7.3 ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มเชิงพาณิชย์	135
7.4 ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในโรงแรม	141
7.5 ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในรูปแบบอื่น ๆ	144
ใบกิจกรรมที่ 7.1 มาตรฐานร้านอาหารฮาลาล	146

ใบกิจกรรมที่ 7.2 การท่องเที่ยวเชิงอาหาร	147
ใบกิจกรรมที่ 7.3 มาตรฐานบริการอาหารเพื่อการท่องเที่ยว	148
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 7	149
บทเรียนที่ 8 ธุรกิจสถานบันเทิง นันทนาการ และทรัพยากรการท่องเที่ยว	151
8.1 ความหมายและความสำคัญ	152
8.2 แนวโน้มนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว	155
8.3 ประเภทของธุรกิจนันทนาการ	156
8.4 ทรัพยากรการท่องเที่ยว	157
ใบกิจกรรมที่ 8.1 การสำรวจกิจกรรมนันทนาการ	169
ใบกิจกรรมที่ 8.2 การส่งเสริมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว	170
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 8	171
บทเรียนที่ 9 ธุรกิจไมซ์	173
9.1 ความเป็นมาของธุรกิจไมซ์ (MICE)	174
9.2 ความหมายและความสำคัญ	175
9.3 ธุรกิจไมซ์ในประเทศไทย	176
9.4 สถานที่ที่ใช้จัดงานไมซ์	177
ใบกิจกรรมที่ 9.1 ศักยภาพของธุรกิจไมซ์	182
ใบกิจกรรมที่ 9.2 การส่งเสริมธุรกิจไมซ์	183
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 9	184
บทเรียนที่ 10 ปัจจัยสนับสนุนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	186
10.1 การท่องเที่ยวระดับโลก	187
10.2 แนวโน้มการท่องเที่ยว	189
10.3 ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	190
10.4 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเอเชีย	193
10.5 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย	194
10.6 ปัจจัยสนับสนุนธุรกิจการท่องเที่ยว	196
ใบกิจกรรมที่ 10.1 ปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว	207
แบบฝึกหัดบทเรียนที่ 10	208
บรรณานุกรม	210

บทเรียนที่

1

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เบื้องต้น

หัวเรื่องหลัก

- 1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว
- 1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว
- 1.3 ประเภทและลักษณะสำคัญ

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับบทเรียน

ศึกษา ค้นคว้า และนำเสนอแผนงานและกิจกรรมที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

แนวคิดหลัก

การท่องเที่ยวในอดีตที่เป็นกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือการไปเยี่ยมญาติมิตร ได้กลายเป็นสินค้าประเภทบริการที่สามารถเสนอขายได้ ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ทั่วโลกยอมรับว่าสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศและประชาชนในท้องถิ่นอย่างมากมายมหาศาล การท่องเที่ยวกลายเป็นอาชีพที่น่าสนใจ ที่ควรศึกษา เรียนรู้ และพัฒนาทักษะการบริการ เพื่อความเจริญเติบโตและความสำเร็จในงานอาชีพ

สมรรถนะการเรียนรู้

แสดงความรู้เรื่องหลักการพื้นฐานและความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีต่อประชาชน เศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. อธิบาย บอกความหมาย และความสำคัญการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้
2. อธิบายหลักการของระบบธุรกิจและระบบอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายภาครัฐ การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้
4. วิเคราะห์และจำแนกประเภทของธุรกิจและบริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
5. วิเคราะห์และเลือกใช้ข้อมูลสถิติทางการท่องเที่ยว ด้วยความสร้างสรรค์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ
6. ประยุกต์ใช้ความรู้ในการวางแผนและนำเสนอแผนส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

เนื้อหาสาระ

การท่องเที่ยว (Tourism)* เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะการท่องเที่ยวสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาท โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่สวยงามและมีคุณค่าทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีความเป็นมิตรไมตรีของคนไทย ล้วนเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต้องเดินทางเข้ามาเยี่ยมเยือนประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาล จนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 การท่องเที่ยวทำรายได้เป็นอันดับหนึ่งให้กับประเทศไทย ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2525 นี้ ประเทศไทยก็ได้เปิดหลักสูตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวระดับปริญญาตรีขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวให้แก่บุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย นับเป็นสาขาวิชาที่ตอบสนองความต้องการของผู้ที่อยู่ในอาชีพการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นให้ผู้ศึกษามีความรู้ในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวสู่ความสำเร็จอันสูงสุด สร้างผลประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเองและประเทศชาติ อีกทั้งช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศของเรามากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศที่จะนำไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

รูปที่ 1.1 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ที่มา : www.travel.mthai.com/blog/

การท่องเที่ยวนับเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่จำเป็นสูงสุดกิจกรรมหนึ่งของมนุษย์ที่สมควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากทุกคนและรัฐบาล (Tourism is a Basic and Most Desirable Human

* ปรับจากสถานการณ์ท่องเที่ยว, กลุ่มสารสนเทศด้วยเศรษฐกิจ, ศูนย์สารสนเทศยุทธศาสตร์ภาครัฐ

Activity Deserving the praise and encouragement of all people and all government) (Burkart and Medlik, 1986 : 58) ข้อความดังกล่าวเป็นข้อตกลงจากการประชุม ครั้งที่ 11 ของคณะกรรมการทั่วไปขององค์การสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ใน ค.ศ. 1967 ซึ่งเป็นปีท่องเที่ยวระหว่างชาติ (International Tourist Year) ที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้มวลมนุษยชาติในโลกได้เดินทางติดต่อระหว่างกันในฐานะคน ในประเทศและระหว่างประเทศตามอัตภาพ ก่อให้เกิดมิตรไมตรีสัมพันธ์ภาพที่ดี มีการแลกเปลี่ยนและศึกษาวัฒนธรรมระหว่างกัน นำไปสู่การเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการ (Hospitality Industry) เพราะการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค การกระจายผลผลิตด้วยการใช้ระบบการตลาด และการส่งเสริมการจำหน่ายหลากหลายรูปแบบ แต่สินค้าที่เกิดจากอุตสาหกรรมบริการเป็นผลผลิตที่ไม่มีตัวตน (Intangible Product) ไม่สามารถสัมผัสได้ ผลผลิต คือ การบริการ (Service) ซึ่งต้องสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มาใช้บริการ ณ จุดให้บริการเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

ลอว์สันและบอด โบว์ (Lawson & Baud Bovy) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในเวลาว่างที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเดินทางจากที่หนึ่งที่เป็น **ที่อยู่อาศัย** ไปยังอีกที่หนึ่งที่เป็น **แหล่งท่องเที่ยว**

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 15) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าการท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

อาร์ ดับเบิลยู แมคอินทอช (R.W. Mc Intosh) ให้ความหมายว่าการท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากความต้องการด้านกายภาพ วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ และสถานะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้มีการเดินทาง

คาน โอลเซน และวาร์ (Khan, Olsen and Var, 1993:545) กล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวหมายถึง หน่วยธุรกิจหรือองค์กรอื่น ๆ ในทางด้านเศรษฐกิจโดยรวม

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ระบุว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวหมายความว่า อุตสาหกรรมที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร โดยมีคำตอบแทน และหมายความรวมถึง

1. ธุรกิจนำเที่ยว
2. ธุรกิจโรงแรมหรือที่พักของนักท่องเที่ยว
3. ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม
4. ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
5. ธุรกิจคมนาคมขนส่ง

6. ธุรกิจนันทนาการ การดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดงสินค้า งานออกร้าน การโฆษณาเผยแพร่ หรือการดำเนินงานอื่นใดโดยมีความมุ่งหมายเพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

จากความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) สามารถสรุปได้ว่า เป็นอุตสาหกรรมบริการที่ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ได้แก่

1. **ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง (Directly Related Businesses)** ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจด้านโรงแรมและที่พัก ธุรกิจภัตตาคาร/ร้านอาหาร และธุรกิจการจัดนำเที่ยว ซึ่งเป็นผลผลิตหลักที่นักท่องเที่ยวซื้อค่าบริการต่าง ๆ โดยตรง

รูปที่ 1.2 ธุรกิจร้านอาหาร

ที่มา : <http://www.eataroi.com>

รูปที่ 1.3 ธุรกิจรถนำเที่ยว

ที่มา : <http://www.patsornchaitour.com>

2. **ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม (Indirectly Related Businesses)** ได้แก่ การผลิตสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการผลิตอาหาร เครื่องดื่ม สถานที่พัก บริการความสะดวกในการพักผ่อน เป็นต้น รวมถึงวัตถุดิบธรรมชาติที่ใช้ในดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงามตามธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน

รูปที่ 1.4 การทอผ้า อุตสาหกรรมครอบครัว

ที่มา : <http://www.qsds.go.th/newqssclei/>

รูปที่ 1.5 หัตถกรรมจักสาน เกาะเทโพ

ที่มา : <http://www.pantip.com>

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมที่ช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหรือเป็นผู้ผลิตทางอ้อม (Indirect Providers) ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตวัสดุก่อสร้างและการตกแต่งโรงแรม ที่พัก ธุรกิจด้านการเงิน การธนาคาร การประกันภัย การพิมพ์ การโฆษณา เป็นต้น นอกจากนี้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังส่งผลถึงระบบการผลิตอื่น ๆ อีกมาก เช่น พืชผลด้านการเกษตรที่ใช้ในการจัดทำอาหาร เครื่องดื่ม ไม้ดอก ไม้ประดับ และอุตสาหกรรม การพาณิชย์ที่ทำให้เกิดผู้ค้าส่งและค้าปลีกในระดับต่าง ๆ จำนวนมาก ดังนั้น อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงส่งผลดีในด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องแต่ละประเภท จำนวนมาก เช่น การคมนาคม อาหาร ของที่ระลึก ฯลฯ เป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น

ก่อให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันอาจมีผลกระทบด้านลบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม หากมิได้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามไว้ รวมทั้งการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจากนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มาดูแลรักษาไว้เพื่อนักท่องเที่ยวในอนาคต การส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อหลีกเลี่ยงผลเสียที่เกิดขึ้นและก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.1.1 นักท่องเที่ยว

องค์การสันนิบาตชาติ หรือองค์การสหประชาชาติปัจจุบัน ได้ให้ความหมายของนักท่องเที่ยวนานาชาติ (International Tourist) ในการประชุมองค์การสันนิบาต เมื่อปี ค.ศ. 1937 ว่า

นักท่องเที่ยวนานาชาติ หมายถึง บุคคลที่เดินทางไปประเทศอื่นที่ไม่ใช่ถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเป็นเวลาอย่างน้อย 24 ชั่วโมง เช่น บุคคลที่เดินทางไปพักผ่อน ไปเยี่ยมญาติ เพื่อรักษาสุขภาพ ร่วมประชุม เพื่อธุรกิจ ยกเว้นนักท่องเที่ยวเรือสำราญทางทะเล ถึงแม้เดินทางมาถึงประเทศหนึ่งและพำนักไม่ถึง 24 ชั่วโมงก็ตาม ก็นับเป็นนักท่องเที่ยวนานาชาติ ส่วนบุคคล ที่ไม่ใช่นักท่องเที่ยว ได้แก่ บุคคลที่เดินทางไปทำงาน มาตั้งหลักแหล่ง นักเรียนนักศึกษา ชาวต่างประเทศที่ทำงานในประเทศนั้น นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านประเทศนั้นโดยไม่หยุดพักแม้ว่าจะเดินทางมากกว่า 24 ชั่วโมงก็ตาม

ในปี ค.ศ. 1963 องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ในที่ประชุมได้เสนอความหมายของนักท่องเที่ยว สรุปได้ว่า

1. นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Visitors) คือ บุคคลใด ๆ ก็ตาม que เดินทางไปประเทศอื่นที่ไม่ใช่แหล่งที่อยู่อาศัยของตนเป็นการชั่วคราวและพำนักอยู่ในประเทศที่ไปเยือนไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง และไม่ใช่เป็นการหารายได้จากประเทศที่ไปเยือนโดยมีวัตถุประสงค์ในการไปเยือน ดังนี้

1.1 การเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนบุคคล ได้แก่ การเดินทางเพื่อใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อน เพื่อวันหยุด เพื่อเยี่ยมญาติมิตร เพื่อสุขภาพ เพื่อการศึกษา เพื่อจาริกแสวงบุญ และเพื่อเล่นกีฬา ฯลฯ

1.2 การเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ได้แก่ การเดินทางเพื่อธุรกิจ เผยแผ่ศาสนา การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การแข่งขันกีฬาและการประชุมสัมมนา ฯลฯ

2. นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน หรือนักทัศนจร (Day Visitors or Excursionists) คือ บุคคลที่เดินทางมาเยือนชั่วคราวและพำนักอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง โดยไม่ได้เป็นการหารายได้

1.1.2 ความหมายของนักท่องเที่ยวของประเทศไทย

พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ได้ให้คำนิยามคำว่า **นักท่องเที่ยว** หมายความว่า ผู้เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้ การบันเทิง หรือการอื่นใด

ประเทศไทยได้ใช้คำจำกัดความที่ได้กำหนดขึ้นขององค์การท่องเที่ยวโลกเป็นหลักการทางสถิติ ในการนับจำนวน **นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ** ซึ่งสรุปแล้ว หมายถึง ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและพำนักอยู่ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 1 คืน หรือ 24 ชั่วโมง และไม่มากกว่า 60 วัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้ามาเพื่อ

1. มาท่องเที่ยวพักผ่อน มาเยี่ยมญาติหรือเพื่อมาพักผ่อน ฯลฯ
2. มาร่วมประชุมหรือเป็นตัวแทนของสมาคม ผู้แทนของศาสนา นักกีฬา นักแสดง ฯลฯ
3. มาเพื่อติดต่อธุรกิจ แต่ไม่ใช่ทำงานหารายได้
4. มากับเรือเดินสมุทรที่แวะจอด ณ ท่าเรือ แม้ว่าจะแวะน้อยกว่า 1 คืน

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดคำนิยามของ **นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic Tourist)** ว่า คือ คนไทยหรือคนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทยเดินทางจากจังหวัด ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยปกติของตนไปยังจังหวัดอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางอะไรก็ตามที่มีค่าใช้จ่ายทำงานหารายได้และระยะเวลาที่พำนักอยู่ไม่เกิน 60 วัน

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเกี่ยวข้องข้องกับการซื้อ การขาย การสร้างผลผลิต และบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1.3 การเดินทางท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) แห่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดความหมายของการเดินทางท่องเที่ยวว่า การเดินทางใด ๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยเป็นประจำไปยังสถานที่อื่น ๆ เป็นการชั่วคราว
2. การเดินทางนั้นผู้เดินทางจะต้องเดินทางด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ
3. การเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เดินทางเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

ความหมายดังกล่าวได้กำหนดขึ้นในปี ค.ศ. 1963 ในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยวเพื่อให้ประเทศสมาชิกได้นำไปพิจารณาเป็นแนวทางให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อนำไปใช้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ

1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย (Limitless Industry) เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวนานาชาติของโลกมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากปี พ.ศ. 2493 นักท่องเที่ยวนานาชาติทั่วโลกมีจำนวนเพียง 25 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2527 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 290 ล้านคน และสถิติการท่องเที่ยวรวมทั่วโลกในปี พ.ศ. 2560 จำนวนนักท่องเที่ยวอยู่ที่ 1,184 ล้านคน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าในช่วงเวลาประมาณ 30 ปีเศษที่ผ่านมา มีการท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มมากขึ้นราว 40% และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 4.0 ภายในปี พ.ศ. 2561 หรือประมาณ 1,230 ล้านคน ทั้งยังมีความเป็นไปได้สูงที่จำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,400 ล้านคน ภายในปี พ.ศ. 2563 เนื่องจากประชากรของโลกจะเพิ่มจำนวนขึ้นตลอดเวลา ในขณะที่วิวัฒนาการด้านการขนส่งที่สามารถขนส่งผู้โดยสารได้จำนวนมากขึ้นทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางถูกลง การเดินทางท่องเที่ยวจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้สูงเหมือนในอดีต

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อมหรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อประเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1 ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ (The Important of Tourism Industry in the Economy)

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใด ย่อมสนับสนุนให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ตั้งแต่การใช้บริการด้านการขนส่งเพื่อการเดินทาง การโรงแรม การรับประทานอาหาร การซื้อของฝาก ของที่ระลึก และการใช้จ่ายต่าง ๆ ทำให้เกิดการกระจายรายได้ในแหล่งท่องเที่ยวขึ้นเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการลงทุนเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้าง ท่อถนนนั้นจะได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ สร้างความเจริญเติบโตเป็นสังคมเมือง เช่น การสร้างธุรกิจโรงแรม การสร้างสนามบิน เป็นต้น ก่อให้เกิดรายได้จากการซื้อขายและบริการสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ช่วยให้เกิดงานอาชีพอีกหลายแขนง ทำให้เกิดการหมุนเวียนของกระแสการเงินไปทุกระดับของสังคมอย่างทั่วถึง สร้างรายได้ให้แก่ประเทศต่าง ๆ อย่างมากมาย ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ

1.2.2 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสร้างความมั่นคงด้านการเงินของประเทศ (The Tourism Industry Secures the Country's Financial Security)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในเงินตราต่างประเทศ งานซื้อบริการนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นเสมือนการส่งสินค้าออกที่มองไม่เห็นด้วยสายตา (Invisible Export) เพราะเป็นการซื้อด้วยเงินตราต่างประเทศ ทำให้เกิดการเพิ่มปริมาณของกระแสการเงินเข้ามาหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินของประเทศ รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพในเรื่องดุลการชำระเงินได้เป็นอย่างมาก

1.2.3 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (The Tourism Industry Contributes to the Development of Infrastructure)

เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปในท้องถิ่นใดที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้นเรื่อย ๆ รัฐบาลและหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ระบบสื่อสาร สถานีขนส่ง ท่าเรือ เป็นต้น โครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวนอกจากสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวแล้วยังทำให้ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตอีกด้วย

1.2.4 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ (The Tourism Industry Promotes and Supports the Industry at the Local and National Level)

การที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวใด ย่อมก่อให้เกิดการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยว นอกเหนือจากสถานที่พักผ่อน การขนส่ง

แล้วยังมีการส่งเสริมผลผลิตด้านการเกษตร การผลิตอาหารสำเร็จรูปทั้งในครัวเรือนและในอุตสาหกรรมอาหาร มีร้านอาหารตั้งแต่ร้านขนาดเล็ก ๆ ไปจนถึงภัตตาคาร สวนอาหารขนาดใหญ่ ตลอดจนร้านขายกาแฟ น้ำดื่ม ขนม ของขบเคี้ยว มีผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมขนาดย่อมหรือขนาดใหญ่ในท้องถิ่นนั้น ๆ รวมถึงบริการสปา เสริมสวย นวดแผนไทย ตลอดจนมีการส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว เป็นการสร้างงานอาชีพให้คนในท้องถิ่น และทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น แล้วนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว สร้างความเจริญเติบโตในท้องถิ่นและในภูมิภาค

1.2.5 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมการนำทรัพยากรธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ (The Tourism Industry Encourages the Use of Natural Resources and Waste Materials)

การนำเปลือกหอย หินสวย ๆ ตามชายหาด ไม้ไผ่ มาทำเป็นเครื่องประดับตกแต่งบ้าน หรือมีการนำวัสดุที่เหลือใช้มาทำการผลิตเป็นสินค้าของที่ระลึก เช่น การนำกิ่งไม้แห้งมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก มีเอกลักษณ์เฉพาะแต่ละชิ้นที่ไม่เหมือนกัน เป็นศิลปะที่ไม่มีรูปแบบ หรือการนำวัสดุที่เหลือใช้ เช่น กระป๋อง หรือขวดเครื่องดื่มมาประดิษฐ์เป็นของใช้ เช่น หมวก และภาชนะ เป็นต้น ของที่ระลึกเป็นงานประดิษฐ์ด้วยมือ (Hand-made) การจักสานไม้ไผ่ ย่านลิเภา ผักตบชวา ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นนำมาทำเป็นของใช้ของที่ระลึกต่าง ๆ กลายเป็นชิ้นงานที่มีคุณค่า เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นอาชีพเสริม โดยใช้เวลารว่างจากงานประจำ ทำให้ประชากรในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ครอบครัวมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ทั้งยังช่วยรักษาสภาพแวดล้อมให้เกิดความสมดุล เป็นการพัฒนาฝีมือแรงงานและภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

รูปที่ 1.6 เครื่องจักสานจากผักตบชวา otop จังหวัดสุโขทัย
ที่มา : <http://www.otoptoday.com>

รูปที่ 1.7 เครื่องจักสานจากไม้ไผ่
ที่มา : <http://www.machinery2014.blogspot.com>

1.2.6 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรให้สูงขึ้น (The Tourism Industry Increases the Quality of Life of Population)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นอุตสาหกรรมหลักในการนำรายได้เข้าสู่ประเทศ ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ที่สำคัญในภาคการบริการทั้งทางตรงและทางอ้อม เพิ่มการลงทุนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดึงดูดการลงทุนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ปรับปรุงมาตรฐานการใช้ชีวิตของประชากรเนื่องจากรายได้จากการท่องเที่ยวช่วยพัฒนา

ความเป็นอยู่ เช่น ที่อยู่อาศัย การศึกษา การบริการสาธารณสุขเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวและนันทนาการต่าง ๆ ซึ่งนำเอากิจกรรมใหม่ ๆ เข้าส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวยังช่วยส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบเพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นและประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้น การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพก็จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรให้สูงขึ้น

1.2.7 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสนับสนุนฟื้นฟูและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรม (The Tourism Industry Supports the Restoration and Conservation of Tradition, Arts and Culture)

แรงจูงใจที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งสำหรับการเดินทางท่องเที่ยว คือ ภาษา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากของตนเอง รวมถึง ศิลปะ ดนตรี ภาพเขียน รูปปั้น สถาปัตยกรรม การแต่งกาย และกิจกรรมพิเศษในโอกาสต่าง ๆ การเฉลิมฉลองในเทศกาลประจำปี รวมถึง อาหาร เครื่องดื่ม ความบันเทิง หรือการโอบอ้อมอารี รูปแบบความคิดและการปฏิสัมพันธ์ของคนในแต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละภูมิภาค เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่ดีจากประเทศหนึ่ง พวกเขาเหล่านั้นจะไม่ลืม **เจ้าของบ้านที่ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น** ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสุข ความสนุกสนาน ประทับใจจากการท่องเที่ยว รวมทั้งยังมีโอกาสได้มีการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไปสู่นานาชาติผ่านนักท่องเที่ยวอีกด้วย

รูปที่ 1.8 ประเพณีสงกรานต์ของชาวเหนือ

ที่มา : <http://www.chillpainai.com>

1.2.8 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างเสริมสันติภาพ สัมพันธไมตรี และความเข้าใจอันดี (The Tourism Industry Plays a Role in Enhancing Peace Relationships and the Understanding)

ซึ่งองค์การท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ ถือว่า **การเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่ภาครัฐพึงสนับสนุน** การเดินทางท่องเที่ยวทำให้ผู้คนที่แตกต่างกันในถิ่นที่อยู่อาศัยภาษา และวัฒนธรรม ได้พบปะสร้างสัมพันธไมตรีต่อกัน เป็นหนทางที่มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะทำความรู้จัก

และเกิดความเข้าใจกัน เมื่อประชากรในประเทศเดียวกันมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความสามัคคีกันของคนในประเทศ ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ นำไปสู่มิตรภาพที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนร่วมโลกที่จะช่วยกันจรรโลงสัมพันธไมตรีที่ดีงาม เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์สันติภาพของโลก และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชาติและนักท่องเที่ยว

1.2.9 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือประเทศเกิดความรักความหวงแหนความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศ (The Tourism Industry Encourages Local People or Countries to Love Local Pride and Country)

เมื่อประชาชนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญและคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งนำประโยชน์มาสู่ตนเองและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ตลอดไป

1.2.10 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้มีการศึกษาค้นคว้าแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อนำเสนอแก่สาธารณชน (The Tourism Industry has Made Research and Exploration of Various Tourism Attraction for the Public)

มีการผลิตสารคดีเรื่องราวของจังหวัดหรือของประเทศต่าง ๆ เพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ให้สาธารณชนได้รู้จักและเกิดแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว หรือต้องการมาศึกษาเพิ่มเติม และยังมี การรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไป

รูปที่ 1.9 แหล่งท่องเที่ยวสัตว์ป่า

ที่มา : <http://www.google.com>

รูปที่ 1.10 แหล่งท่องเที่ยวสัตว์น้ำ

ที่มา : <http://www.chokaudomseatur.co.th>

1.2.11 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนากระบวนเทคโนโลยี (The Tourism Industry is the Stimulate the Technology Development)

ปัจจุบันการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น สามารถค้นหาข้อมูลและจองที่พักในโรงแรม จองที่นั่งบนเครื่องบิน หาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จองที่นั่งเข้าชมดนตรี การแสดง หรือการจองรายการนำเที่ยวในต่างท้องถิ่น ต่างประเทศได้อย่างสะดวกมากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวสามารถสืบค้นหาข้อมูล รายการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเดินทางท่องเที่ยว

ด้วยตนเอง จึงกล่าวได้ว่าการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาระบบเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองความต้องการให้บริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

1.3 ประเภทและลักษณะสำคัญ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ถือได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้หลักของประเทศไทย รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยสูงเป็นลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าส่งออกประเภทอื่น รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้มาในรูปของเงินตราต่างประเทศนี้มีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลภาพชำระเงิน เช่น ในปี พ.ศ. 2527 การท่องเที่ยวไทยทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ 27,317 ล้านบาท ในขณะที่รายจ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยเป็นเงินประมาณ 7,208 ล้านบาท ส่วนที่เกินดุลจึงมีส่วนช่วยแก้ไขการขาดดุลในด้านอื่นได้เป็นอย่างมาก รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชากรอย่างกว้างขวาง สร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในท้องถิ่นได้อย่างมากมาย รวมทั้งช่วยสร้างอาชีพเสริมที่เกิดต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว ได้แก่ การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน การทำเกษตรที่ผลิตอาหารสด และการทำอาหารสำเร็จรูป และผลไม้แปรรูปไปส่งตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จนเกิดเป็นทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมที่ทำรายได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังมีอาชีพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยว การขนส่ง รถ/เรือบริการนักท่องเที่ยว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างมากมายและกว้างขวาง เนื่องจากอุตสาหกรรมบริการต้องใช้นุญช์ทำหน้าที่บริการ โดยเฉพาะในธุรกิจทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว เป็นต้น ส่วนในธุรกิจทางอ้อมที่เป็นอาชีพเสริม เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การท่องเที่ยวจึงมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นของประเทศมาใช้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ใดมักพบเห็นการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ซื้อผลิตผลพื้นเมืองจ่ายค่าที่พัก ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวจ่ายออกไปนอกจากค่าที่พักแล้วยังกระจายรายได้ออกไปสู่เกษตรกรรายย่อยต่าง ๆ ที่จำหน่ายวัตถุดิบทำอาหาร ทำหัตถกรรมพื้นเมืองขายเป็นของที่ระลึก วัสดุพื้นบ้านในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดมูลค่านำมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึกได้ รายได้เหล่านี้ แม้ว่าแต่ละคนจะได้รับกันคนละเล็กละน้อย แต่เมื่อดูภาพรวมเป็นปริมาณมาก จนกลายเป็นรายได้สำคัญที่จะกระตุ้นการผลิต (Multiplier Effect) ทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีปริมาณที่สูงมากเมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย (Limitless Industry) เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ

ตลาดการท่องเที่ยวทั่วโลก ดูจากจำนวนนักท่องเที่ยวรวม เมื่อปี พ.ศ. 2493 มีนักท่องเที่ยวทั่วโลกเพียง 25 ล้านคน ได้เพิ่มขึ้นนับพันเท่าในเวลาประมาณ 30 ปีเศษ เป็น 290 ล้านคนในปี พ.ศ. 2527 และอีกราว 25 ปีต่อมา คือ ปี พ.ศ. 2551 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นกว่า 300% เป็นจำนวน 930 ล้านคน ยอดนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปี พ.ศ. 2560 นักท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มขึ้นเป็น 1.3 พันล้านคน จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกมีเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นในช่วงเวลาที่มีสถานการณ์โรคระบาด เช่น ปี 2552 ที่เกิดไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ระบาดทั่วโลก และในปี 2563-2565 ที่มีการระบาดใหญ่ของโควิด-19 ทั่วโลก

ทำให้เกิดการหยุดชะงักครั้งใหญ่ในภาคการเดินทางและการท่องเที่ยว จากปีในปี 2562 ก่อนเกิดโรคระบาด มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ 1.5 พันล้าน และในปี 2565 เมื่อมีการผ่อนคลายการเดินทางเข้าออกประเทศ มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกเพียง 950 ล้านคน แต่แสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและการฟื้นตัวอย่างน่าทึ่ง โดยในปี 2566 และ 2567 มีอัตราการฉีดยาทั่วโลกเพิ่มขึ้น และการผ่อนคลายการเดินทางระหว่างประเทศ ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวทั่วโลกฟื้นตัวอย่างแข็งแกร่ง ในปี 2566 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลก 1.3 พันล้านคน รายได้จากการท่องเที่ยวมูลค่าประมาณ 280 ล้านล้านบาท จำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 30% แม้ว่ายังคงอยู่ต่ำกว่าระดับก่อนเกิดสถานการณ์โควิด-19 ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวทั่วโลกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวโน้มหลักที่สังเกตได้ในปี 2566 การเดินทางภายในประเทศมีการเติบโตอย่างมากในประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา จีน และเยอรมนี เนื่องจากนักท่องเที่ยวนิยมจุดหมายปลายทางในประเทศมากกว่าต่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริการายงานว่าค่าใช้จ่ายในการเดินทางภายในประเทศเพิ่มขึ้น 25% ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 30,000 ล้านดอลลาร์ ความนิยมที่เพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การพักผ่อน และการเดินทางท่องเที่ยวบนท้องถนน

สำหรับในประเทศไทย สถานการณ์การท่องเที่ยวในปี 2562 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติอยู่ที่ 39.7 ล้านคน เพิ่มขึ้น 4.2% เมื่อเทียบกับปี 2561 โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยมากที่สุด 5 อันดับแรก ประกอบด้วย จีน มาเลเซีย อินเดีย เกาหลี และลาว ขณะที่มาตรการยกเว้นค่าธรรมเนียมวีซ่า (VOA) ช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอินเดียเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดเป็น 1.99 ล้านคน เพิ่มขึ้น 24% รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในปี 2562 มีมูลค่ากว่า 2.2 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ไม่มากนัก เนื่องจากได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสงครามการค้า การแข็งค่าเงินบาท การแข่งขันที่รุนแรงในตลาดท่องเที่ยวโลก และการชะลอตัวของเศรษฐกิจไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวและระดับการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวโดยรวมของประเทศ โดยนักท่องเที่ยวที่สร้างรายได้สูงสุด 5 อันดับแรก ประกอบด้วย จีน มาเลเซีย รัสเซีย ญี่ปุ่น และอินเดีย

ปี 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง เนื่องจากเริ่มเกิดสถานการณ์โควิด-19 ในช่วงปลายปี จึงมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพียง 6.7 ล้านคน และมีผลกระทบอย่างรุนแรงในปี 2564 ที่มีการห้ามเดินทางเข้า - ออกประเทศ จึงมีนักท่องเที่ยวเพียง 427,869 คน ในขณะที่ปี 2565 การระบาดของโควิด-19 เริ่มคลี่คลาย ทำให้รัฐบาลไทยเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวให้กลับมาคึกคักอีกครั้ง การเดินทางระหว่างประเทศอยู่ภายใต้มาตรการผ่อนคลายสำหรับผู้เดินทางบางกลุ่ม สถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าประเทศเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ในปี 2565 มีจำนวนถึง 11,065,226 คน ในปี 2566 มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย 28,150,016 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ถึง 154.4% แต่จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติยังกลับมาได้เพียงแค่ 78% เมื่อเทียบกับช่วงก่อนสถานการณ์โควิด-19

การท่องเที่ยวภายในประเทศไทย ในปี 2562 รัฐบาลกระตุ้นให้คนไทยท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น พบว่าชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ 166 ล้านคน-ครั้ง ลดลง 0.06% เมื่อเทียบกับปี 2561 เป็นการท่องเที่ยวเมืองรองเพิ่มขึ้น 0.88% และท่องเที่ยวเมืองหลักลดลง 0.49% ส่วนรายได้

ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในประเทศไทยอยู่ที่ 1.08 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้น 1.18% จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวไทยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ และภูเก็ต ในปี 2566 หลังจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 จำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศไทยสูงถึง 290 ล้านคน-ครั้ง และคาดว่าในปี 2567 การท่องเที่ยวในประเทศไทยยังสามารถสร้างสถิติต่อเนื่อง แต่พฤติกรรมค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อทริปลดลง จากภาวะค่าครองชีพและภาระทางการเงินที่สูงขึ้น ลดทอนรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง แต่ชดเชยของมิติเชิงจำนวน รายได้จากการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่อยู่ประมาณ 1 ล้านล้านบาท เช่นเดียวกับปี 2566 โดยวิเคราะห์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนไทยได้ ดังนี้

1. การเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ (One-Day Trip) โดยไม่พักแรมมีเพิ่มขึ้น ดูได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวในภาคกลางและภาคตะวันตก พื้นที่เทียบช่วงก่อนสถานการณ์โควิด-19 ที่ 136% และ 146% แต่รายได้กลับพื้นที่ตัวเพียง 103% และ 119% ตามลำดับ

2. นักท่องเที่ยวคนไทยมีแนวโน้มเที่ยวเมืองรองที่มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าเมืองหลักเพิ่มขึ้น เช่น จังหวัดเชียงราย น่าน แพร่ ในพื้นที่ภาคเหนือ มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่า 50% และจังหวัดสตูล และนราธิวาส ในพื้นที่ภาคใต้ มีนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 30-40% เมื่อเทียบกับช่วงก่อนสถานการณ์โควิด-19

3. การปรับลดสินค้าแรมลง โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดทางไกล ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายต่อทริปลดลง โดยเฉพาะในกลุ่มภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สะท้อนจากเม็ดเงินการท่องเที่ยวเทียบก่อนสถานการณ์โควิด-19 กลับมาที่ 58% และ 72% ในขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวพื้นที่ในอัตราที่สูงกว่าที่ 100% และ 92% ตามลำดับ

ภาคการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในเครื่องยนต์หลักของเศรษฐกิจไทยในช่วงก่อนโควิด สะท้อนจากรายได้โดยตรงจากนักท่องเที่ยวที่คิดเป็นประมาณ 18% ของ GDP และยังไม่นับ GDP โดยอ้อมจากการบริโภคของแรงงานที่เกี่ยวข้องกับภาคท่องเที่ยวกว่า 8 ล้านคน ทุกภาคส่วนจึงหวังว่าการฟื้นตัวของภาคท่องเที่ยวจะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป

1.3.1 ลักษณะพิเศษของสินค้าท่องเที่ยว (Special Effects of Travel Goods)

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับลักษณะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไว้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ผสมผสานทั้งสินค้าและบริการ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นในด้านการบริการมากกว่า จึงมีลักษณะแตกต่างกับอุตสาหกรรมการผลิตสินค้า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีลักษณะพิเศษพอสรุปได้ดังต่อไปนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548 : 38)

1. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangibility) เป็นสินค้าประเภทบริการที่ไม่มีตัวตน แต่อยู่ในรูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ซึ่งงานบริการไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพได้ล่วงหน้าเหมือนสินค้า แต่การตัดสินใจซื้อเป็นการคาดหวังโดยอาจได้รับการจูงใจด้วยวิธีการต่าง ๆ จากผู้ขายบริการ ผลของการซื้อบริการจะปรากฏในลักษณะความรู้สึกทางใจ เช่น ความพอใจ ความสุข ความบันเทิง ความตื่นเต้น หรือความไม่พอใจ เป็นต้น ส่วนการขายสินค้าอาจเป็นเพียงผลพลอยได้ในการให้บริการเท่านั้น

2. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่อาจจัดส่งให้แก่ผู้ซื้อถึงที่ได การบริการด้านการท่องเที่ยวจะต้องเดินทางมาซื้อบริการหรือมาใช้บริการด้วยตนเอง เช่น ผู้ซื้อต้องเสียค่าใช้จ่ายเดินทางไปชมความสวยงามของชายหาดหรือศาสนสถาน เป็นต้น สินค้าหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคือ **การบริการ** ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อมีผู้ให้บริการและผู้รับบริการเกิดขึ้นพร้อมกัน เช่น การซื้อบริการห้องพักในโรงแรมจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีผู้เข้าพักโรงแรม และมีพนักงานให้บริการของโรงแรมให้บริการ เป็นต้น

3. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการผลิตและจัดจำหน่าย เนื่องจากผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทางการท่องเที่ยว ก็คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว ไม่ต้องใช้วัตถุดิบในการผลิต เพียงต้องการพัฒนาและอนุรักษ์อย่างเหมาะสมเท่านั้น ก็จะสามารถให้บริการผลิตภัณฑ์และจัดจำหน่ายได้อย่างไม่มีวันสิ้นสุด

4. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของการผลิตได้ยาก เนื่องจากมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ปัจจัยบางอย่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ควบคุมได้ยากมาก เช่น ความแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศ สภาพการจราจรติดขัด อุบัติภัยต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ การบริการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่สามารถทำให้เป็นมาตรฐานเดียวกันได้ การบริการแต่ละครั้งจะมีความแตกต่างกัน ทั้งขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการแต่ละคน แม้แต่ผู้ให้บริการคนเดียวกัน แตต่างกันในด้านเวลา คุณภาพของการบริการก็ยิ่งแตกต่างกันไป จึงเป็นการยากที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าถึงคุณภาพและมาตรฐานของการบริการได้

5. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีลักษณะสูญเสียง่าย เนื่องจากไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้ สภาพการใช้จะมีอยู่เฉพาะเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น เช่น การบริการขนส่งที่จำนวนที่นั่งไม่เต็มในเที่ยวนี้ก็จะต้องสูญเสียไปโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ จะเก็บไว้ใช้ในเที่ยวต่อไปไม่ได้ เพราะเที่ยวหน้าก็จะเป็นต้นทุนการผลิตใหม่ เป็นต้น

6. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีอุปสงค์ไม่แน่นอน เนื่องจากอุปสงค์การเดินทางของนักท่องเที่ยวจะมีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล ในบางฤดูกาลก็มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาก (High Season) บางฤดูกาลก็มีนักท่องเที่ยวน้อย (Low Season) จึงเป็นการยากต่อการวางแผนการบริการให้แก่นักท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลา

7. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน เนื่องจากจะต้องมีผู้ให้บริการคอยให้บริการควบคู่กันไปเสมอ และส่วนใหญ่มักจะเป็นการบริการลักษณะเฉพาะตัวจึงต้องใช้แรงงานมาก อีกทั้งต้องปรับอัตราค่าจ้างแรงงานตามอุปสงค์ของการท่องเที่ยวแต่ละช่วงเวลาด้วย

1.3.2 ลักษณะของการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากสินค้าส่งออก

การท่องเที่ยวเป็นสินค้าส่งออกที่มองไม่เห็นด้วยสายตา (Invisible Export) เช่นเดียวกับธนาคาร การประกันภัย บริษัทที่ปรึกษาและธุรกิจการขนส่งทางทะเล สินค้าส่งออกที่มองไม่เห็นเหล่านี้มุ่งที่การขายบริการมากกว่าการขายตัวสินค้าที่มีรูปร่าง อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวแตกต่างไปจากสินค้าส่งออกระหว่างประเทศอื่น ๆ คือ